

UNITÁRIUS KÖZLÖNY

A VALLÁSOS ÉS ERKÖLCSÖS ÉLET ÉBRESZTÉSÉRE

KIADJA A DÁVID FERENC EGYELET

Alapította: Dr. BOROS GYÖRGY.

Leányaink jövője.

Megnehezedett az időnek járása felettünk s a jövődönk, melyre sokszor borzongva gondolunk, mindnyájunk számára nagyon sötét. Ez a sötétség azonban nem azt jelenti, mintha biztosak volnánk abban, hogy a jövőben csak baj és szenvedés vár reánk, mert ha ezt tudnók, felkészülhetnénk reá s készülődés közben megszűnnék az a bizonytalanság és kapkodás, ami a jelen emberi próbálkozásait jellemzi. A jövőd sötétsége egyszerűen azt jelenti, hogy mi nem látunk bele, nem tudjuk: mit rejt, csak ösztönösen féltünk és aggódunk, valahányszor eszünkbe jut. Nincs prófétáló tehetségünk s nem tudjuk mi sem megmondani, feltárni a holnapok titkait, lehet, hogy boldogságot, örömet, megelégedést hoznak azok majd nekünk, de az is lehet, hogy még több nyomoruságot, megpróbáltatást és szenvedést, mint eddig. Mindez lehetséges. Az életet sokszor szoktuk hatalmas folyamhoz hasonlítani, mely mindnyájunkat magával ragad. Ez a hasonlat azonban kétségtelenül sántítani kezd, ha teljes egészében alkalmazni kívánjuk. Az életnek ugyanis nincs folyamága és nincs olyan felszine sem, amelyről elmondhatnók: ez a legmagasabb vizállás benne. Más szavakkal, az élet mélységei és magasságai végtelenek, térképre nem festhetők, menetrendbe nem foglalhatók, beszámíthatatlanok. Amikor azt gondoljuk, elértük már a folyamágot, a nyomoruságok mélypontját, — egyszer csak észrevesszük, hogy még mindig zuhanunk. S amikor az élet magasságain járunk, még mindig van magasabb is felettünk, ahová vágyunk.

Az élet folyamában azonban lehet uszni vízmentén, de ár ellen is. Csak az lehet boldog, s csak az tudja biztosítani a jövődöt, aki mindig tudja, mikor kell vízmentében s mikor az ár ellen uszni. Legtöbbször, igaz, ár ellenében kell usznunk, hiszen aki a partra

Unitárius Teol. Akadémia
Loco
Calea Victoriei 12

tart, nem egyenesen uszik feléje, hanem ár ellenében, felfelé, hogy a sodró folyam el ne ragadja. Ilyenformán kell nekünk is cselekednünk a jövővel szemben: *el kell készülnünk a legrosszabbra*, hogy minden eshetőségre számítva, diadalmaskodhassunk. Ez a legrosszabbra való felkészülés korántsem nevezhető pesszimizmusnak, sötétén látásnak. Először is azért nem, mert hiszen mi e feltételezett legrosszabbal szembe akarunk szállani, azt le akarjuk győzni, tehát felfogásunk végeredményében optimisztikus. Nem nevezhető azonban pesszimiztikus megítélésnek már csak azért sem, mert a legvérmesebben látók is el kell, hogy ismerjék azt a tényt, hogy a közeljövőben annyi új és nehéz kérdést kell megoldanunk, amennyivel még sohasem birkózott talán az emberiség. Gazdaságilag, politikailag, erkölcsileg és vallásilag is új láthatárok felé tartunk, új idők szeleit érezzük homlokunkon.

Különösen is jogosult ez a felfogás akkor, amikor leányaink jövődjéről beszélünk. Gyermekeink pályaválasztása, boldogulása, jövődje általában nagyon súlyos és sok aggodalmat adó kérdés. Munkanélküliség, az egyes pályák túlszűfoaltsága, a tandíjak egyre tűrhetetlenebbé váló magassága a főiskolákon — fiaink számára is nagyon nehézzé teszik a választást, az elhatározást. Hát még, amikor leányaink jövőjét kívánjuk biztosítani. Bizonyára akadnak olvasóink között, akik modern felfogásuaknak tartják magukat s azt mondják: ma már nem lehet és nem szabad különbséget tenni fiuk és leányok között, lassanként minden pálya megnyílik nők számára is s akkor fiuk és lányok egyenlő esélyekkel harcolhatnak boldogulásukért. Én ezt a véleményt egyáltalán nem osztom. Tény, hogy a modern civilizáció „felszabadította” a nőket s bár a régi magyar nagyszonyok legszerencsétlenebbike is összehasonlíthatatlanul szabadabb, tekintélyesebb és boldogabb volt, mint a modern, irodában alkalmazott nők legszerencsésebbike is. — mégis: egészséges és helyes dolognak tartom, hogy az érvényesülési lehetőség mind tágabb teret nyer a nők számára a régebbi „férfi-pályák”-on is. Ez a lehetőség és ez a jog azonban magával hozott egy következményt és kötelességet is. A magukat modernül gondolkozóknak nevező férfiak és nők általában vonakodnak felismerni ezt a következményt és kötelességet. Ez a *következmény* ugyanis abból áll, hogy a régebben egymást segítő férfi és nő a változott viszonyok következtében versenytársá, hogy ne mondjam: ellenséggé vált egymással szemben. Különösen a világháború után, hogy a sebesülten és megtépetten hazajött férfiak nem tudtak visszakerülni régi állásaikba, mert azokat nők töltötték be helyettük, — ez az ellenségeskedés mindinkább kezd hangsúlyosabbá válni. A mi agrikulturnális viszonyaink között egyelőre még nem látszik ily veszélyesnek a helyzet, a nagy városokban azonban már valósággal „tünet”-té kezd az válni. Budapest 25.000 közalkalmazottjának 65 százaléka, tehát jóval több, mint fele, nő — akkor, amikor ugyanez a város „szellemi szükségmunkákat” kénytelen végeztetni, a költségvetést aránytalanul meghaladó áldozatok-

kal, az állásnélküli diplomás férfiak tizezrei számára. Hasonló statisztikákat tudnánk kimutatni a nyugati nagy városok bármelyikéről is s még túlzottabb mértékben.

Azt lehetne erre felelni, hogy ez a „szabadverseny“ eredménye. A nők jobban dolgoznak, minc a férfiak, következésképen joguk van erre a túlsulyra. Csakhogy a dolog nem így áll. Nem akarunk hozzászólni — egyelőre — ahoz a kérdéshez, hogy az irodai munkát pl. a férfi végzi-e jobban, vagy a nő, bár a nő gyöngébb szervezete, idegégele és az átöröklődés kapcsán egészen más irányban kifejlődött testi és lelki összetétele legalább is kérdésessé teszik az előbbi állítást. Csak arra szeretnénk rámutatni, hogy a nők olcsóságuk, munkabéreiknek minden versenyen alul-licitált alacsonyága az, amiért a munkaadók előnyben részesítik őket a férfi munkaerők előtt. Ez a jelenség általános szociális szempontból sem mondható örvendetesnek, nemzetgazdasági szempontból pedig egyenesen károsnak ítélfhető. A férfi ugyanis általában azért ragaszkodik a magasabb munkabérhez, mert abból feleséget, gyermeket tart el, míg a nő, a modern dolgozó-nő, többnyire csak saját magára gondol, nem megy férjhez, vénleány marad; csak kis mértékben fordul elő, hogy keresetével férjének jövedelmét gyarapítja; arra meg, hogy egymagában tartaná el egész családját, rövidebb tartamu válságos éveket nem számítva, alig van példa. Hosszu volna most fejtegetni, hogy az egyedül töltött élet mily veszélyekkel jár erkölcsileg és a társadalom szempontjából egyaránt, valamint, hogy a férfi és nő eme egészségtelen versenyéből micsoda katasztrófa származik. Ehelyett érintsük röviden azt az új *kötelességet*, amely a felszabadult nő jogaiból és lehetőségeiből származik. Az emberiség sokezer éves fejlődése alatt a nő legszentebb joga és kötelessége az anyaság volt. Ennek megfelelően alakult egész szervezete, idegrendszere, lelkivilága s hiába változtatjuk meg a külső körülményeket, a női — nem marad az, ami volt, még akkor is, ha nem megy férjhez, lemond a gyermek-áldásról s férfiak életét akarja élni. A nő testi és lelki összetételének ez a speciálissága viszont sulyos terhet jelent a férfivel való versenyben. Nem részletezhetjük ezeket a terheket, minden intelligens nő tudja azokat ugyis. A férfi munkabírása, logikája, szélesebb látóköre, rendszeressége, egyszóval mindaz a tulajdonsága, mely eddig az élet harcaiban vezető szerepet juttatott számára, éppen annak volt a következménye, hogy őt nem terhelték azok a szervezeti és lelki adottságok, amelyek a nőt szentté, de egyuttal a versenyre, a harcra alkalmatlanná tették. Már most az a szabadverseny, melyre a feministák hivatkozni szoktak, eleddig tulajdonképen csak a nők számára volt „szabad“. A férfiak általában még mindig úgy tekintenek a nőkre, mint régen. Bizonyos kiméletet, udvariasságot, lovagiasságot tanusítanak a gyöngé, védelemre szoruló női nemmel szemben. Ennek a kiméletnek az alapoka viszont arra a felismerésre vezethető vissza, amely minden egészséges férfi lelkében él, hogy a nő az ő gyermekeinek is anyja, folytatásának, a faj állandó ujjászületésének leg-

fontosabb tényezője. Amint azonban a modern dolgozó nők ama magatartása, hogy sem családot, sem gyermeket nem akarnak, vagy nem mernek vállalni, általánossá válik, féltő, hogy a férfi kimélete is megszűnik, az ok megsemmisülésével meg kell, hogy semmisüljön az okozat is s az így keletkező igazán „szabad” versenyben már nem kétséges, hogy melyik fél fog győzni. A felszabadult nőnek tehát új kötelességet kell vállalnia az által, hogy az anyaság és a férfpályákon való dolgozás kettős terhét valahogyan elbíri és diadalra vinni próbálja.

Amint tehát látjuk, leányaink pályaválasztása és jövője oly nehéz kérdéseket állít elénk, melyekre nagyon körültekintően és csak általánosságban lehet felelni. Ez a felelet természetesen lehet egyéneként változó, hiszen nem minden nő egyforma, közöttük ép úgy vannak tehetségesek és tehetségtelenek, mint a férfiak között s az igazán tehetségesek, mondjuk: a lángeszek számára hiba volna szabályokat írni elő. Ezért előre is kijelentjük, hogy a „kivételek”-ről itt nem kívánunk beszélni. Általában azonban el lehet mondani, hogy a nő igazi hivatása nem az, hogy versenyezzen a férfivel, arra sem ereje, sem tehetsége, sem *oka* nincsen, hiszen a sajátosan női hivatásokban a férfi még csak nyomába sem tud lépni a nőnek. A nő hivatása az, hogy az emberiség történelmében teljesített szerepét ma is betöltse, a férfinek kiegészítője, segítőtársa legyen, gyermekeinek anyja s a civilizáció által teremtetett családnak őre maradjon. Ez a vélekedésünk nem azt jelenti, hogy a felszabadult nő váljon ismét „háztartási alkalmazott”-tá, amint a feministák nevezik a családban munkálkodó nőt, hiszen utóvégre mindannyian alkalmazottak vagyunk s hogy rabszolgái, vagy fejedelmei leszünk-e állásunknak, az egyedül rajtunk, tehetségünkön, szorgalmunkon és jóakaratumkon fordul meg. A mi sajátos, erdélyi viszonyaink között meg éppen szükséges, hogy azt az igazán minimálisnak nevezhető intellektuális állást, amelyet kisebbségi szervezeteink még fent tudnak tartani, férfiakkal töltsük be, már csak azért is, mert minden ilyen állás egyuttal végvár, melyet kemény küzdelemben kell megőriznünk népünk boldogulása végett. Azután meg itt van egy másik szempont is, mely e kérdés megfordítása rendjén áll elő. Vajjon el tudná-e végezni férfi azt a belső munkát, a család ama építő és megtartó fészekrakását, amelyet a nők ezer éven át végeztek a magyarság történetében? Minden bizonygatás mellőzésével kijelenthetjük, hogy: nem. Már pedig életünk és jövőnk boldogsága attól függ, hogy mennyire tudunk belsőleg megszervezni. A mi kisebbségi életünknek már senkitől és semmitől nincs várnivalója, egyedül önmagától, a maga erejétől, belülről kifelé sugárzó erkölcsi, vallásos és kulturális értékeinek hatalmától.

Amellett a néhány megmaradt női pálya mellett tehát, mint amilyenek: a tanítónői, óvónői, orvosnői és művészi (zene, iparművészet, festészet, szobrászat) pályák és amelyekre csak nagyon kevesen mehetnek már, részben a túlzúsófoltság, részben pedig a

magas tandíjak miatt, — rá kell fordítanunk leányaink figyelmét az otthonra, arra a nemzetmentő és óriási fontossággal bíró feladatra, amely leányainkat, nőinket a családban — fajunk életének belső frontján várja.

Ezt a belső építő munkát azonban világért sem szabad úgy képzelnünk el, hogy a felnőtt leány egyszerűen nem tanul tovább, otthon marad s megpróbál főzni. Junius 12-én, vasárnap, a budapesti rádió érdekes előadást tartott arról, hogy a gondos háziasszony milyen értékes munkásságot végez, ha megfelelő tanultsággal rendelkezik. Azt mondta az előadó: a fertőző betegségek kivételével majdnem minden más betegség tápanyagcsere zavarokból származik. Minden öt férfi közül négy gyomorsavtúltengésben, vagy más hasonló betegségben szenved, részben a felesége főzése miatt, részben pedig mert a már meglévő betegséget a feleség nem tudja alkalmas ételváltoztatásokkal leküzdeni. Híres gazdasszonyainkról általában az orvosok igen rossz véleménnyel vannak. A tanult háziasszony azonban nem csak egészségileg, hanem anyagilag is sokat tud tenni családjáért. Spórolni, beosztani, tápláló és olcsó ételeket választani össze, konyhakertészetben, méhészetben, a házkörűli más kereseti lehetőségekben, szövésben, fonásban stb. a tanult háziasszony anyagilag is tetemes összeggel járulhat hozzá a család jólétéhez. Hát még az a szellem, melyet egy gyermeknevelésben, művészet, zene, irodalomban otthonos nő családjában megteremthet, hiszen régi igazság: a nő az otthon lelke.

Mindezeket már régen felismerték külföldön. Magyarországon is 5—6 hasonló jellegű magánintézet mellett van már egy állami iskola is Putnokon, Gömör megyében (Putnoki m. kir. gazdasági felsőleánynevelő intézet) amely diplomát is ad. E diploma birtokosai azután előnyben és jobb fizetésben részesülnek szanatóriumok, bennlakások, kórházak stb. felügyelőnői állásainak elnyerésekor, külföldön az u. n. „directrix”-ek igen tisztességes fizetésű urinők. A putnoki iskolában különben van egy téli, három éves tanfolyam, mely szeptembertől júniusig tart minden évben. Erre a tanfolyamra csak négy középiskolát végzett husz éven alóli lányok vétetnek fel. Van azonkívül egy nyári tanfolyam is, amelynek során hetenként négy napon tanulás és gyakorlás, két napon pedig sport, kirándulás stb. folyik. E nyári tanfolyamra a tandíj kilencven pengő s a teljes ellátást is magában foglalja.

Felvetem az eszmét, nem lehetne-e nálunk is, a sz.-kereszturi gazdasági iskolában például, hol nyáron rendszeren nincs tanítás, egy ilyen háztartási tanfolyamot megrendezni? Felbecsülhetetlen fontossága és hatása volna egy ilyen tanfolyamnak.

Összefoglalva mindent, a jövő sötéttségétől nem félnünk, hanem arra előkészülnünk kell. Leányaink pályaválasztása fontos egyrészt általános szempontból, hogy amugyis szétszaggatott állapotunkban ne okozzunk kenyérrigységet, versengést lányaink, fiaink között, de fontos a lányok szempontjából is, mert természetüknek inkább meg-

felel s tehát boldogabbá teszi őket az otthon körében végzett munka, mint az élet csataterein való harcolás. A művelt nyugaton kb. most érkeztek el ahhoz az időhöz, amikor a felszabadult és férfipályákra lépett dolgozó nők első nemzedéke lassan megöregedik. Egyre-másra jelennek meg cikkek, nyilatkozatok, önvallomások, melyeknek tükrében feltárul az a sivár, örömk nélküli, robotolással tele élet, mely a magánosan maradt dolgozó nők osztályrésze. Isten őrizze meg leányainkat, hogy ők is saját kárukon tanulják meg az életcéljukat tévesztett nők tragédiáinak tanulságait.

Irányítsuk lányaink figyelmét vissza az otthon felé, de adjunk lehetőséget nekik arra is, hogy tanuljanak s legyenek rabszolgák helyett fejedelmnői az új magyar otthonnak!

Sz. I. S.

.....

A D.F.E. Ifjúsági Köreinek V. Egyetemes Konferenciája.

Augusztus 11-ével kezdődőleg V. egyetemes konferenciánkat fogjuk tartani Homoródkarácsonyfalván, összekapcsolva ifjúsági napokkal, melyeket a lehetőséghez képest Homoródmáson és Udvarhelyen rendezünk meg.

Erre a konferenciánkra azzal a tervvel, gondolattal, akaratallal készülünk, hogy hozzájáruljunk ahhoz, hogy magunkban és az egész erdélyi magyar ifjúságban öntudattá, munkás erővé váljék az erdélyi magyarság együvértartozásának ténye. Tiszta fejjel gondolkozva és józanul mérlegelve a körülményeket, el akarunk jutni annak a ténynek határozott és öntudatos meglátásához, hogy az erdélyi magyarság életben maradása attól függ, hogy mennyire ébred együvértartozásának tudatára, hogy mennyiben és mikor látja meg, hogy csak a külső felépitettségében, tehát gazdaságilag és belsőleg, vagyis lelki és szellemi műveltségében szolidáris erdélyi magyar társadalom képes a maga kulturáját és jellegzetes faji értékeit megtartani hiánytalanul, fejleszteni és sokszínű, általános emberi értékévé emelni.

Tehát szükségünk van legelső sorban gazdasági erőink összehívására, gazdasági lehetőségeink tervszerű kihasználására s szükségünk van továbbá a kultúra és a hit fényénél és melegénél kiteljesedő lelki egységre.

Ifjúságunknak szívesen magáévá kell tennie, meg kell élni ezt a meglátást és el kell indulnia azon az uton, mely ezen egység felé vezet.

Erős hittel hisszük, hogy ez és a hasonló találkozások e cél felé visznek és éppen ezért mindenkit hívunk és mindenkit várunk a karácsonyfalvi találkozóra, aki lélekben fiatal s akiben meg van az akarat: cselekedni az erdélyi magyarságért.

A „Kévekötés“ július vége felé megjelenő konferenciái számában részletesen ismertetni fogjuk a konferencia programját és a rávonatkozó egyéb tudnivalókat. Ifj. Ürmösi Károly, alelnök.

Püspöki vizsgálat az Aranyostordai Egyházkörben.

Sajnálatos, hogy e folyóirat terjedelme, az egylet nehéz anyagi viszonyai miatt, nem engedi meg, hogy részletes leírásban közöljük azt az áldásos jóleső hatást, melyet a püspöknek megjelenése egyházközségeink népe lelkében felébresztett és hátrahagyott. A nehéz, sulyos és megpróbáltatott helyzetek teszik próbára a lelket, mely aztán vágyik vigasztalás, enyhület, biztató szó után. Népünk ma ilyen nehéz, megpróbált helyzettel küzdöklik s így ez a körülmény is befolyással volt arra, hogy egyházközségeink népe a kicsinytől — fel a nagyig, az öregtől le az ifjuig olyan érdeklődéssel, ünnepi díszben és várakozó szeretettel fogadta a főpásztort. Várakozásában nem is csalódott, mert püspök urunk meleg szívvel, főpásztori gondos szeretettel, közvetlenséggel és barátsággal közeledett és szólott mindenütt úgy szószéki igehirdetésében, mint az egyes testületek üdvözlő szavaira adott válaszában és kézfogásában népünk fiaihoz, asszonyaihoz egyaránt.

A vizsgálat május 17-én kezdődött. Püspök ur kíséretében voltak: Lőrinczy Dénes egyhköri esperes, Árkosi Tamás egyhköri jzö, Ürmösi József püspöki titkár. Egy pár helyen részt vett Dr. Gál Miklós köri f. ü. gondnok és Pataki András köri közügyigazgató is.

15 egyházközségben tartott vizsgálatot a püspöki vizsg. szék. A vizsgálat eredményét részleteiben a felvett jegyzőkönyvek és a püspök urnak a záró-értekezleten elmondott észrevételei örökítik meg. A tudósító ezek alapján csak az általánosságban nyert összbemomásról számolhat be. A nehéz és küzdelmes anyagi és szellemi helyzet sem az egyh. községek vezetőit, sem hiveinket nem csüggesztette el, nem verte le. A vallás oltalmul, menedékül és biztatóul szolgál a hives nagyobb részének. Azonban — mint a püspök ur ki is fejezte — népünk messze van azon légkörtől, mely az öntudatos unitárius hit jellegzetes létezésére mutatna, tehát ebben az irányban kell felvenni a munkát a szószéki igehirdetésben, az egyh. társadalmi egyesületek működésében. Ennek kezdő nyomait fedeztük fel a sinfalvi egyházközségben az ifjuság tagjai által előadott unitárius egyháztörténeti multunkból vett jelenetben. S ha már az ifjagnál vagyunk, meg kell mondjuk, hogy a velök való infenzivebb foglalkozás bővebb mértékét várjuk az egész vonalon. Bennük és általuk van jövőnk. Az ifjuság énekkel, dalkulturával nyerhető meg. E tekintetben tapasztaltunk örvendetes jelenségeket sinfalvi, várfalvi, alsó-járai, tordai egyházközségeinkben, de általánosságban a dal-kultusz, a dalkörök szervezete hiányzik, pedig az Aranyostordai ifjuság is dalos nép. Énekvezéreinkre hálás és áldásos — eredményt hozó munka vár.

A mult tapasztalata megmutatta, hogy egyházunkban vallás-erkölcsi élet és az áldozatkészség fellendítése szempontjából milyen nagyfontosságú a D. F. Nőegyletek megszervezése és munkája. A

tordai D. F. Nőegylet áldozatos cselekedetére mutatunk rá, mely a templomot 22.000 Lei értékű szőnyeggel díszítette fel, egyéb karitatív munkája mellett. Intó és követendő például hagytuk meg alsó-felsőszentmihályi, aranyosrákosi, bágyoni, kövendi, torockói, torockó-szentgyörgyi, alsójárai, komjátszegi egyházközsegeink keblé előljáróságainak a *Nőegyletek* megalakítását.

Adminisztratív munka és a köteleességek pontos teljesítése tekintetében nagyobb mérvű hiány nem fordult elő sehol. Amidőn ezt örvedetesen á!apítjuk meg, egyuttal figyelmeztetjük azokat, akik csak eddig a határig mentek és mennek el, hogy ez ma nem elég! Jézus a Luk. 17/10 v.-ben haszontalan szolgálknak nevezi azokat, akik csak azt teszik, ami köteleességük.

Hála Istennek, tapasztaltunk buzgó, a kötelességeken tulmenő, lelkes és helyes irányu vezetést: tordai, várfalvi, sinfalvi, aranyosrákosi, tordaturi, torockó-szentgyörgyi, alsójárai egyházközsegeinkben.

Kövendi új lelkészársunk igen helyes irányban indította be lelkészi munkáját, reméljük — Isten segedelmével — eredményes lesz további működése.

Mészki lelkészafia egyh. községében és ennek keretein kívül a szociális-gazdasági és szövetkezeti téren fejt ki hasznos kezdeményező munkát, amire annak a vidéknek szüksége is van, csak azt a tanácsot adjuk e helyen is ifju barátunknak, hogy ne igyekezzék rohamlépésekben haladni, mert a sereg elmarad!

Kántoraink közül dicsérettel emeljük ki Erdős Mihály tordai és Útő Kálmán alsójárai kántorafiait, kik dalárdáikkal elsőrangú művészi dolgot mutattak be templomaikban s ez utóbbi a főtitst. ur tiszteletére adott szerenádon. Elismerő köszönettel jegyezzük fel az alsójárai róm. kath. plébános titst. urnak azon kedves figyelmét, hogy vegyes dalárdájával a főtitst. püspök ur tiszteletére szerenádot adott.

Különben az egész vizsgálati köruton a különböző keresztény felekezetek megkülönböztetett tiszteletben részesítették főpásztorunkat. Gör. kath., gör. keleti, róm. kath. és református egyházak küldöttségei legtöbb helyen templomainkban jelentek meg és üdvözölték a püspök urat.

A vizsgálat végeztével Tordán tartott záróértekezleten Lőrinczy Dénes egyh. köri esperes a legmélyebb tisztelet és hála érzésével emelte ki a főtitst. püspök urnak fáradhatatlan kitarását, azokat a közvetlen intó, bátorító és buzdító szavakat, melyeket a tisztelgések alkalmával, több irányban kiterjedő válaszában, a megjelentekkel történt kézfogás alkalmával kifejezésre juttatott és amelyek bizonyára maradandó emléket hagytak hiveink lelkében.

A magvetés megtörtént. Adja a mennyei Atya, hogy nyomában bő áldás növekedjék.

p. t.

.....
**Küldjétek gyermekeiteket minél tömegesebben
 a székelykeresztúri földműves iskolába!**

A főpásztorhoz. *)

**Még! kicsinyek vagyunk, beszélni sem tudunk,
De a templomunkat és magyar fajunkat
Már mi is szeretjük.**

**Egyházunk főpapját, gyermekek barátját,
A ki szeret minket s figyeli léptünket,
Jó szívvvel köszöntjük.**

**Áldja meg az Isten a mi püspökünket,
Hogy megérhesse még a mi felnőttünket,
S teljék kedve bennünk!**

**Áldja meg az Isten a mi templomunkat,
Hü magyar fajunkat és a kis falunkat,
Hol szülőnkkel élünk!**

s/D.

.....

**Püspöki vizsgálat a verespataki és abrudbányai
egyházközségekben.**

A vizsgálat sorrendjén elmaradt látogatást főt. püspök ur június 28—30. napjain végezte. A verespataki vasutállomáson a járás nevében Abrudeán Demeter főszolgabíró fogadta és egész vizsgálaton kitüntető szolgálatkészséggel és megértéssel kísért.

Verespataki egyházközségünk bányásznepe körében ujult életet találtunk. A siralmasan elhagyatott helyzetben levő hiveink — az új pap odamenetele és munkája által — új lendületet nyertek. Örömmel láttuk és tapasztaltuk azt a ragaszkodást, segítőkészséget, melyet nemcsak hiveink, hanem a bányásznép az ifju vezető lelkész és neje jóakaratu törekvései iránt tanusít. Az egész község örömnappá tette az unitárius püspök megjelenését, bizonyította a zsufolásig megtelt templom, a tisztelgések nagy száma. Megelégedéssel szemléltük a rendben talált hivatalos ügyek mellett, az elhanyagolt papi lakás, templom ujjáalkotását, ez utóbbit a lelkes unitárius asszonyok sajátkezüleg végezték el. Nagy Domokos ifju lelkész és kedves felesége betanításában jól esett látnunk és hallanunk a „Piros rózsa—fehér rózsa“ c. darabban a veszendőben levő magyar-szó ujjáéledését és a lelkes alakításokat.

Ifju lelkésznek és nejeének további munkához ügybuzgalmat, kitartást kívánunk, hogy legyenek érdemesek arra a bizalomra, melylyel a nép körülveszi őket és ápolják hiveinkben az unitárius szellemet.

*) Alsójárán e kis versikével üdvözölték a gyermekek a főpásztort.

Abrudbányai egyházközségünk hivei lelkéből is meleg szeretet áramlott ki a püspöki vizsgálószték fogadásában. A városi hatóság, katonaság nevében a piactéren fogadták püspök urat, ugyancsak itt üdvözölte Fazakas Béla lelkész is, a papi-ház kapujában a Nőegylet, ifj. egyesület és kis gyermekek köszöntötték.

Hiveink száma lepadt. A meglevőkben meg van az érdeklődés, ragaszkodás és lelkesedés hitünk és egyházunk iránt, de a leégett templom égne meredő csupasz falai fájo érzéssel, lemondással nehezedenek a lelkekre. Talán ennek tulajdonítható lelkészünk érzékenysége és panasza is. Pedig ide emelkedett szív, erős lélek, minden akadállyal szembeszálló erős elhatározás, a dolgok együttes és egyakarattal való megbeszélése és végrehajtása szükséges, ugy, amint a püspök ur a közgyűlésen és az élő-erős hitről szóló templomi prédikációjában mondotta. A mustármagnyi hit a hivek lelkesedése, jóindulata és a megértő lelkek pártolása útján itt is terebélyes fává nőhet! Midőn minden sebből vérzik egyházunk, gyógyítani kell a sebeket, nem felszaggatni a kötéseket.

A hivatalos vizsgálat semmi érzékenységre okot adó megállapítást nem tett, amit figyelmeztetésül adott a hivatalos jegyzőkönyvbe, azt a közszükség hozta magával.

Hiveink szeretetteljes fogadása és ragaszkodása páratlanul kedves és emlékezetes, valamint azok a bájos kis szindarabok, melyeket az apró és nagyobb gyermekeknek Fazakas Béla lelkész és kedves felesége tanítottak be. Elismerés érette.

A különböző felekezetek, hatóságok, testületek a püspök ur előtti tisztelgését a jegyzőkönyvben megörökítettük és itt e helyen is köszönettel említjük.

Tudósításunkat nem zárhatjuk le anélkül, hogy ne kérjük hit-rokonainkat, jóakaró barátainkat, legyenek azon a maguk részéről és ismerőseik körében, hogy az *abrudbányai* templom felépítéséhez adományaikkal és gyűjtéseikkel legyenek segítségül, ebben buzgólkodjanak.

p. t.

.....

Érettségi eredmények. Az ez évi érettségi vizsgák során *kolozsvári kollégiumunk* növendékei közül, szerencsétlen körülmények összejátszása kapcsán, nem ment át annyi, mint ahogyan az előző évek jó eredményei után várni lehetett volna. Viszont az átmentek között kiváló készülségű fiuk tettek bizonyosságot az iskola eredményes munkássága mellett. Így a Kolozsvárra hivatott sok iskola számtalan növendéke közül csak négyen tették le „jeles” eredménnyel az érettségit s e négy egyike, Nagy Zoltán, a kolozsvári kollégium növendéke volt. *Székegykereszturi kollégiumunk* növendékeiről örömmel halljuk, hogy a vizsgán mind átmentek, még pedig egyik közülök, ifj. Útó Lajos, „jeles” eredménnyel.

.....

Alapítói díj 1000 leu, minek ellenében az Unitárius Közlöny ingyen jár!

Hit és értelem.

Irta : *Fosdick Emerson Harry,**)

Ijúságunktól fogva számtalan beszédben hallottuk a biztatást: „Adjátok sziveiteket Istennek!” de vajjon hány beszédet hallottunk, amely arra hívott volna fel, hogy a *fejeinket* adjuk Istennek?! Erről elmélkedjünk hát most néhány pillanatig.

A jóság egymagában nem elég. Korunk kereszténységét általánosan az a népszerű hiedelem járja át, hogy minden jó lenne, ha mindenki jó lenne. Valóban, itt, magunk között, megvallhatjuk, hogy mi is sokszor vártuk a világ sorsának jobbrafordulását az emberek jóságától. Pedig ez lehetetlen! A jóság egymagában semmit sem ér.

Világos, hogy a jóságnál sokkal többre volt szükség ahhoz, hogy a gőz és villamosság féktelen erőit megszelídítsük, hogy egyetemes törvényeket fedezzünk fel és hogy megnyissuk az ajtót a tudományosság százada előtt; mindezekhez ész, értelem is kellett. Ezen a reggelen, tehát, lássuk meg, hogy ugyanaz az igazság vonatkozik arra a belső és személyes birodalomra is, ahol a vallás keletkezik. A jóság egymagában itt sem elég!

Sokszor hallottuk ennek a tételnek az ellenkezőjét bizonygatni, hogy ugyanis „az értelem jóság nélkül közveszedelem.” Ez tényleg így van. A társadalom legveszélyesebb ellenségei nem a buták, hanem a zsenik, akik tehetségüket erkölcs nélkül érvényesítik. Hány egyetemet végzett embert látunk cipőt tisztítani, vagy cipőfűzőt árusítani az utcasarkokon, kik pár fillérnyi bevételükkel azonnal a korcsmába szaladnak. Értelem — jellem nélkül: ide vezet. Épp ily igaz azonban ennek a tételnek a fordítottja is. Ha az értelem jóság nélkül közveszedelem, a jóság értelem nélkül szintén az. Társadalmunk életének egyik legnagyobb szükségessége az Isten dolgainak szentelt ész.

Ha már most, azt mondaná valaki: „Ez az állítás nem az egyház tanításain alapszik és ugyancsak nehéz lesz egy ilyen tétel számára textust találni az Új Testamentumban...” — a felelet az, hogy az egész Új Testamentum tulajdonképpen ennek a tételnek a magyarázata. Akik üldözték és megfeszítették Jézust, akik Pál szabadabb felfogása ellen küzdöttek, mikor ő a pogányokat ép oly szívesen vette fel a kereszténységbe, mint a zsidókat — mindezek nem voltak rossz emberek. Jó emberek voltak, buzgó, lelkes, odaadó férfiak. Pál maga is így jellemzi őket a rómabeliekhez írott levele

*) *Dr. Fosdick Emerson Harry* Amerika legismertebb szónokainak egyike. A New-York City-ben több millió dollár költséggel (Rockefeller adományából) épült Riverside Church lelkésze, kinek gyülekezetéhez a város leggazdagabb és legműveltebb honorationai tartoznak. Beszédeit minden vasárnap rádió közvetítik. Együttal az Union Theological Seminary-ben a gyakorlati theologia professzora. Az amerikai vallásos modernizmus egyik vezéregyénisége. Az itt közölt beszédet az University of Chicago templomában tartotta 1931 április 12-én. Munkái közül híresebbek: „Adventurous Religion”, „The Modern Use of the Bible”, stb. „Az imádság értelme” magyarul is megjelent.

tizedik részében: „Bizonyoságot teszek felőlük, hogy Isten iránt való buzgóság van bennök, de *nem* megismerés szerint.“ (Rom. X. 2.). Buzgóság megismerés nélkül, jó szándék helyes értelem nélkül, lelkesedés ész nélkül: ó, mennyi szerencsétlenségnek voltak ezek okai! Képzeletben ma is látom a hitnyomozó törvényszék vakbuzgó papjait, akik világhírű tudósokat vittek máglyára. Bizonyoságot teszek felőlük, hogy Isten iránt való buzgóság volt bennük, de nem helyes megismerés szerint. Látom a korai keresztény századok önsanyargató szentjeit, akik így akarták üdvösségüket munkálni. Oszlopos Símont s az egyiptomi pusztá éhező fanatikusait. Bizonyoságot teszek felőlük, hogy Isten iránt való buzgóság volt bennök, de nem helyes értelem szerint. Emlékezem régi századok babonáira, ördögüzésekre, az üstökösök félelmére, a pokol rettegésére, Istennek csak vérrel engesztelhető haragjára, melyeket az akkori kegyes szívek oly igen hittek. Bizonyoságot teszek felőlük, hogy Isten iránt való buzgóság volt bennök is, de nem a helyes megismerés szerint.

Azt szoktuk mondani, hogy a tudománynak szüksége van értelemre. Pedig a tudomány sohasem foglalkozik olyan érzelmi kielégésekkel, mint a vallás. A vallás természetéhez tartozik a buzgóság, a rajongás felkeltése. Annál inkább szükség van tehát értelemre a vallásban, mert ennek kormányzása nélkül gátját szakított árvízzé dagad az érzelem, mely áldása helyett átka lesz életünknek.

Ha azonban e kettő: nemes vallásos érzés és nemes értelem, találkoznak, micsoda gazdag jövődőt tárnak fel az emberiség számára!

Napjainkban a szentségnek egy új faja éli bölcsőkorát. Ó, nem azokra a külsőleges formákra, azokra a kiéhezett önsanyargatókra gondolok én, amelyeket általában a szentség fogalma alá szoktak sorozni. Mi a hajdani nagy szentekből azt akarjuk megvalósítani, ami bennük igazán érték volt, nem a rongyokat, hanem szellemüket. Vannak emberek, akikben a hit és az önzetlenség a modern tudomány vívmányainak ismeretével párosul. *Az emberiség jövője attól függ, hogy ez a két, eddig ellenséges lábón álló fél menyenyire tud összeházasodni.*

Ez a két fél: két külön elem. Egyik közülök nagyon régi, oly régi, mint Mikeás, aki így szólt: „...mit kíván az Ur tőled? Csak azt, hogy igazságot cselekedjél, szeresd az irgalmasságot és hogy alázatosan járd a te Isteneddel“, (Mik. VI. 8.) — oly régi, mint Jézus, aki ezeket mondta: „amennyit megcselekedtetek eggyel amaz én legkisebb atyámfiái közül, én velem cselekedtetek meg.“ (Mt. XXV. 40.). A másik elem még egészen új: a tudomány vívmányainak ismerete új fegyvert ad a kezünkbe, az értelem tényeken nyugvó módszerét. Azt mondjátok, hogy ez a két elem nem egyesülhet? Ime:

Ismertem egy híres természettudóst, nemrég halt meg, ki a „halott“ természet titkait kutatta. Am nem lett rideg statisztikusa tu-

dományának, sőt lelkének képzelő ereje által meg tudta látni Istent az atomok és elektronok mögött s kételkedők egész seregét vezette át a hit eme csodás birodalmába.

Vagy nézzétek Braille Lajost, aki három éves korában megvakult. Tizenhat éves korában már kidolgozta a vakok abc-jét. Keller Helen mondja: ez a tizenhat éves fiu a tudomány szellemétől és embertársai szeretetétől indítatva, emberfeletti munkát végzett s Istennek segítségével ért célt. Hány meghomályosodott látású lélek áldja a nevét oly áhitattal, akárcsak a legnagyobb szentekét.

Vagy nézzük a nyugati modern üzletembereket, akikből — Istennek hála! — egyre több és több veszi kezébe gazdasági életünk irányítását. Számukra már az üzlet nem azt jelenti: hogyan lehet rászedni másokat, hanem hogy miképen lehet új lehetőségeket teremteni egész sereg ember javára és foglalkoztatására. Lehet, hogy nem nevezí szenteknek őket senki, de a jóakaratra és a tudományos értelemnek ama társulása, mely lelküket áthatja, magasabbra emeli őket, mint valamennyi önsanyargató szentje a középkornak, akik felebarátaik megváltása helyett inkább elmenekültek azoktól, hogy annál jobban munkálhassák saját önző üdvösségüket.

Már most e két elemnek az egyesüléséből az egyház legnagyobb problémájának megoldása várható. A most letűnt nemzedék megoldatlanul hagyta ugyanis ránk a nemzet két legfontosabb osztályának, a munkásoknak és az intelligenciának elhidegülését a templomoktól. A munkásság azért hidegült el az egyháztól, mert úgy vélte, hogy az csak a dogmákkal törődik, az élet nagy igazságtalanságai előtt pedig szemet huny. Az intelligencia viszont azokban a dogmákban már meghaladott álláspontot, megcáfolt elméletek bizonygatását látta s a dogmák miatt elfordult az egyháztól is. Mind a két osztálynak volt valami igaza, de az intelligenciának inkább. Egy népre pedig nagyobb veszély nem omolhat, mint az, mely a vallásos élettől elszokott intelligencia révén érheti.

A letűnt korok minden nagy százada, — mint pl. Pericles kora Görögországban, vagy a XIII. század Európában, — egyesítette magában a szellemi életet az értelmes gondolkozással s ennek kapcsán lett nagygyá. Mi sem menekülhetünk meg korunk erkölcsi és politikai káoszából másként, mint hitünk és értelmünk összeházasítása révén.

Míndez minket is arra bír, hogy így kiáltunk fel: „Adjátok sziveiteket Istennek!” mert hiszen minden nyitott szemű ember látja, hogy az élet, mint élmény és a lélek, mint a hit termőtalaja: az érzelem. a szív tehetsége révén válhatik igazán gazdaggá. Az érzelem a mi hajtóerőnk. De: „adjátok fejeiteket, értelmeteket is Istennek“, hogy azt a hajtóerőt kormányozni tudja! Legyen az egyház olyan intézmény, mely az értelmes hitet és a vallásos értelmet műveli s „a pokol kapui sem vehetnek diadalmat rajta!“

Menjünk azonban tovább s vigyük át ezt az igazságot az egyénekről a társadalomra. A mai kereszténység sokszor szokott

álmodozni azon a kegyes feltevésen, hogy ha minden ember jó volna — a társadalom egésze is jó lenne. Ez a feltevés azonban téves. Ha építünk valahol egy gigászi hidat, vajjon azt mondjuk-e róla, hogy ha a beleépített vasbeton minden atomja jó, akkor az egész hid is jó lesz? Képtelenség, hiszen azok az atomok jók, de azért egy jó hidhoz sokkal több kell, mint ez. Szükség van egy jól kidolgozott tervre, mely azokat a jó atomokat megfelelő helyzetbe, elrendezésbe csoportosítja. Ennek a tervnek a kidolgozásához pedig ész kell, értelem, még pedig az ügynek szentelt értelem.

Épen így a kereszténység hidjában, az Isten országa megvalósítására irányuló mozgalomban is szükség van arra az ügynek szentelt értelemre. Természetesen, nem lehet építeni rossz anyagból. Az anyag jósága a legelső feltétel. Nincs olyan mérnök, aki sártéglából márványpalotát tudna építeni. A társadalom egyénekből tevődik össze, jó emberekre van szükség ahhoz, hogy jó társadalmat építhessünk fel. De a jó ember nem csak érzelmen kell, hogy jó legyen, nem elég, ha szives, önzetlen, tisztességes, — az az igazi jó ember, aki a szívét és az eszét egyaránt belevonja jósága tápláló forrásába.

Ha egyáltalán elégséges volna az érzelmi jószág valahol, úgy az anyáknál volna elégséges az. Ha csak beszélünk is az anyákról, azonnal érzelmesek, sőt érzélgősek leszünk, hiszen az anyák fegyvere és pajza az érzélem. Amennyi rosszul nevelt gyermek, a bűn lejtőjére tévedt fiú és leány tanuskodik arról, hogy a jó anya nem lehet csak érzelmes, majom-szeretettel szerető anya. Ahoz, hogy egy anya jól tudja nevelni a gyermekét, a szívén kívül az eszére is szüksége van.

Vagy vegyük a munkanélküliség kérdését. Semmiféle egyéni jószág meg nem oldhatja azt, legfeljebb alamizsna adásával segíthet egy-egy éhező munkanélkülín. Hogy miért nincs munka, vagy miért nincs fogyasztás s hogy e kettő végtelen köréből hogyan tudunk kiemelkedni, ahoz értelem is kell, tudományosan képzett elmék értelme, akik alapvető okokat, statisztikákat és elméletek ezreit kell, hogy megvizsgálják, mielőtt a kivezető utat megmutatják nekünk.

A világbéke gondolata is olyan, hogy ezt egyéni jószág útján meg nem valósítható. Ennél a problémánál azután igazán együtt kell, hogy haladjon a szív és az ész, a hit és az értelem. Csak Istent szerető szívek tudják átérezni a béke fontosságát, de csak értelmes gondolkodás útján tudjuk azt meg is valósítani. Szeresd a te Uradat, Istenedet, teljes szivedből, de teljes elmédből is!

Szükség van tehát az észre is. Szükség van keresztényekre, akik nem felejtik kint a fejeiket, amikor templomba lépnek és szükség van lelkészekre is, akik nemcsak frázisokat, hanem gondolatokat is adnak, viszont pedig nem tekintik a szöszéket egyetemi katedrának, ahonnan tudományos szószálhasogatásokat szólnak alá!

Megtérésen általában valami érzelmi élményt, a szív földrengetését szokták érteni. Senki sem tagadhatja, hogy az érzélem első-

rendü fontossággal bír a vallásos életben. Azt az értelen soha sem fogja pótolni tudni. Csak pár napja, hogy egyik tanítványom így kiáltott fel beszélgetés közben: „Ön logikát ad nekem, teoriákkal akar kielégíteni, én pedig csak úgy reszketek a szívem lángolásától!” Nem, az értelem soha sem fog felérni az érzelem magasságáig. Mindössze a sorrend az, amit nem szabad figyelmen kívül hagyni. Ahoz, hogy valaki komolyan és tartósan meg tudjon térni, először az értelmére van szüksége s csak azután az érzelmére.

Ha megnézzük napjaink nagy bűnözőit, látni fogjuk, hogy kevés közöttük, az u. n. „szíve gyökeréig rossz” ember. Inkább a fejük rossz. Elvesztik a helyes ítélet — alkotásnak, az erkölcs mértékének ama pontját, ahol az élet a jótól a rossz felé fordul.

Emlékeztek, hogyan „tért meg” Burbank, a nagy természet-tudós és emberbarát élethivatása felé? Elolvasta Darwin egyik munkáját. Ő maga mondotta később: „E könyv elolvasása után úgy tetszett nekem, mintha az egész világ valami új alpra állítatott volna.” E meglátás kapcsán egy egészen új és az eddigétől különböző életlehetőség nyílt meg előtte és ő belépett rajta.

Ez Jézus megtérésre hívó szózatának is az értelme: térjete meg, *metanoeite*, változtassátok meg az értelmeteket, a megismeréseteket. Hogy elmondhassa Pál apostol: „Bizonyoságot teszek felőletek, hogy van bennetek buzgóság Isten iránt és pedig helyes megismerés szerint”.

Ha tehát én is megtérésre hívlek titeket, nem azt várom, hogy omló könnyeket, szenvedélyes fogadkozásokat és őrjöngő bűnvallo-másokat rakjatok e szószék köré. Változtassátok meg a megismeréseteket, az értelmeteket! Ismerjétek el, hogy mit jelent ez az élet s mit különösen a magatok számára. Nyissátok meg szíveiteket Isten szeretete előtt, de nyissátok meg elméiteket is, hogy termékenyüljenek meg azok a kereszténység örök igazságainak és tökéletesség felé vivő utainak eszméitől.

Térjete meg! Változtassátok meg értelmeteket! S azután induljatok a szív, az érzelem magasabb birodalma felé!

Angolból fordította: *Szent-Iványi Sándor*.

.....

Halálozás. Súlyos csapással látogatta meg Isten Katona Ferenc Székelykeresztúr körüli esperes, lelkész testvérünket. Csak nem régen vesztette el első feleségét s most második feleségét, szül. *Bajka Rózsikát* is, alig kilenc hónapi boldog házasság után, elragadta a halál. Isten meglátogatja gyermekeit, de tulságosan nem próbálja őket. Hisszük, hogy csapást sújtó keze fog még örömet és boldogságot is juttatni ez ismét özvegyen maradt testvérünknek. Neki vigaszt, az elhunytak pedig csendes nyugodalmat kérünk Istentől!

Köszönetnyilvánítás. Mindazoknak, akik felejthetetlen, jó férjem s szeretett édesapánk halála alkalmával mélységes fájdalomkat részvétükkel enyhítették, ezúton mondunk hálás köszönetet.

Özv. Ekárt Andorné és gyermekei.

Egyházi hírek.

Rovatvezető: ÜRMÖSSI JÓZSEF.

Lelkészi kinevezések A főtiszt püspök ur új lelkészeknek kinevezte Török Elek lelkészjelöltet a székelyszentmiklósi és Csongvay Lajos lelkészjelöltet a Nyárádszentlászlói egyházközségbe. Sikert és áldásteljes munkát kívánunk Istentől ifjú lelkésztársainknak az új munkamezőn.

Vizsgák a Theol. Akadémián. A theol. akadémiai vizsg. bizottsága előtt június hó folyamán *lelkészképesítő vizsgát tettek*: Fülöp Arpád, Fülöp Elemér, Ferencz József, Nagy Sándor, Rázmán Mór, Székely Sándor, Végh Mihály V. éves papnövendékek.

Szakkvizsgát tettek: Darkó Béla, Kovács Lajos és Fülöp Andor IV. évesek jeles eredménnyel.

Alapvizsgát tettek: Bedő Boriska és Erdő János II. évesek jó és jeles eredménnyel.

Theológiai tanári vizsga. Örvendetes esemény egyházi életünkben, hogy Szent-Iványi Sándor kolozsvári lelkész, folyóiratunk szerkesztője június 24-én a theol. tudományok „gyakorlati szakcsoportjából” tanári vizsgát tett. Ifjú lelkésztársunk és barátunk nemes törekvése elismerést érdemel. Gratulálunk.

Kisgyörgy Imre olthévízi lelkész szembetegsége miatt félévi szabadságot kért. Főtisztelendő Püspök ur engedélyezte és helyettesül Nagy Béla lelkészjelöltet nevezte ki.

Dr. Boros György püspök és Varga Béla egyh. főjegyző június 22—23. napjain Bukarestben voltak, hol a miniszterelnök- és a kultuszminiszteri államtitkár urnál megismételték kérésüket az előző kormány által megígért államsegély felemelése tárgyában.

Egyházi Képviselő Tanács f. évi június 27. és 28. napjain Főtiszt. püspök ur és Dr. Ferenczy Géza főgondnok ur elnöklete alatt az egyházközi esperesek és felügyelő gondnokok részvételével népes E. K. Tanácsi gyűlés tartott, melynek fő és részletes tárgyalási rendjén főbb pontonként a folyó évre szóló 2-ik félévi költségvetés, a matematikai mérleggel kapcsolatos nyugdíjilleték befizetési és nyugdíjárandósági ügyek és a gazdasági szakiskola építése szerepeltek.

A költségvetés hosszas és részletes tárgyalás után, az egyes tételek helyesbítése szempontjából, visszaadatott a pénzügyi bizottságnak. A nyugdíjbizottság tervezete hasonlóképen visszaadatott a nyugdíjbizottságnak módosítás végett; a nyugdíjilletékek fizetésénél a táblázat szerinti fizetési fokozat 3%-nak levonására adott utasítást f. évi július 1-től a számvevőségnek. A gazdasági szakiskola gazdasági épületei építése tárgyában felterjesztett költségvetést jóváhagyta.

Kimondotta Göncz Mihály szentivánlaborfalvi lelkésznek f. évi július 1-től, Fülöp Mózes kidei lelkésznek f. évi október 1-től

és Gvidóné Molnár Kata dicsőszentmártoni tanítónőnek 1932. dec. 31-től nyugalmaztatását.

Pál Ferenc oklándi lelkész nyugalmaztatása iránti kérésére utasította a nyugdíjbizottságot, hogy őt jövő évben a nyugdíjazandók I. csoportjába vegye fel.

Tudomásul vette és elfogadta a nyugdíjbizottság javaslata alapján, hogy a temetési járulék semmi címen vissza nem tartható, hogy Vass Domokos tanár helyébe biz. előadóul Vaska Dezső tanár választott meg.

Vári Albert vallástanár által irt II. gimn. o. vallástankönyvet elfogadta s kinyomatását elrendelte.

Fiátfalvi, erzsébetvárosi, oklándi és siménfalvi egyházközségeknek a középületek javítását engedélyezte.

Ezenkívül még több fontos és jelentős ügyet tárgyalt le.

Simén Dániel akadémia-lelkészjelölt kérelmére E. K. T. megengedte hogy még egy évig Chicagóban maradjon, nem a hivatalos ösztöndíj terhére, hanem e célra külön nyert segélyen. Amint levelében jelzi, készül a doktorátus letételére. Jó sikert kívánunk.

Lőrinczy Géza akadémia-lelkészjelölt, ki utóbb Francia- és Németországban volt egyetemi tanulmányuton, hazaérkezett.

A homoródkarácsonyfalvi egyházközség közgyűlése június hónapban megválasztotta Benczédi Ákos áll. tanítót énekvezérnek. A főtiszt. püspök ur a választást jóváhagyta és a kinevezést megtette.

Az udvarhelykörüi egyházkör évi rendes közgyűlését július 11-én tartja Homoródujfalu községében. — A kolozsdobokai egyházkör szintén július 11-én Kolozsvárt.

Esküvők. Gál Gyula toroczkó-szentgyörgyi lelkészünk Áldozócsütörtökön tartotta esküvőjét Péterffi Nutkával, Péterffi Gyula toroczkói igazgató leányával. A zsufolásig megtelt toroczkói nagy templomot oly pazar virágdisszel ékesítette fel az ifjuság, mintha május hónapja költözött volna oda a tavasz minden szépségével. Az énekkart s Útő Béla sikerült szóló-énekét ifj. Péterffi Gyula zeneakadémia hallgató orgonakisérete egészítette ki. Mindenkit könnyekig megható, gyönyörű ágendát Péterffi Mihály széplaki papunk, a menyasszony testvérbátyja tartott s az esküt Benczédi Domokos toroczkói lelkész vette be az új pártól. Ekkor a völegény édesapja, Gál József, érdemekben megőszült nyug. lelkészünk lépett az új pár elé, mindenkit mélyen megható imával kérve Isten áldását a boldogság útját kereső gyermekeire.

Lőrinczy János tordai s.-lelkész és Szabó Nusi június 26-án délután 6 órakor tartották esküvőjüket a tordai unitárius templomban. Az egyházi áldást a főtiszt. püspök ur adta az ifjú párra, szép tartalmas és iránytmutató beszéd kíséretében, melyet a zsufolásig

megtelt templom rokoni, baráti és érdeklődő közönsége élvezettel hallgatott.

Magunk részéről is kívánjuk, hogy áldás és jó szerencse kísérje az ifju párokat életutjaikon.

Felhívás. Lelkészjelölteket, unitárius tanító- és tanítónőket püspök ur felhívja, hogy állandó lakásukat, nyilvántartás szempontjából, jelentsék be a püspöki hivatalba.

Murányi Farkas Sándor. Első lelkes melegszívű jóltevője volt az unitárius papnevelő intézetnek. Amidőn nemescélu alapítványát a 90-es években megtette, még senkisésem gondolt az intézetből kilépő jövendő papok sorsával. Ő volt az első alapítványtevő, ki egyenesen a papnevelő-intézetre gondolt s olyan célu alapítványt tett, hogy aki az intézeti évek alatt az önképzőköri munkásságban pályája iránt a legtöbb szorgalmat és legjobb igyekezetet tanusítja, alapítványa kamatját kapja *palást-beszerzés, imakönyv és biblia-vásárlás* céljaira.

A változott idők gazdasági és pénzügyi viszonyai az alapítvány nemes céljának megvalósítását lehetetlenné tették, de nem semmisíthették meg a melegszívű jóltevő iránti tiszteletünket és emlékezetünket. Igen helyesen mutatott rá Barabás István budapesti lelkészársunk folyóiratunk mult heti számában az első jóltevő nevének kegyeletes fenntartására, megőrzésére, mert ez arra int minket, az unitárius lelkészi kart, hogy mi is visellessünk meleg szeretettel, érdeklődéssel, áldozatkészséggel theol. akadémiánk ifjusága, jövendője iránt s ha fokozatosan szerény hozzájárulásunkkal visszaállítjuk a *Murányi Farkas Sándor* alapítványt, akkor ezirányu kötelességünket szolgáltuk.

Az én elgondolásom és tervezetem az, hogy tekintettel a mai nehéz anyagi helyzetre és hogy senki felettébb ne terheltessék, ha minden lelkészársam beleegyeznek és havonta kongruájából *tíz* lej-jel hozzájárulna 2—3 éven keresztül s még más bevételeket is megkísérelnénk szerezni, ennyi idő alatt 30—40000 lejre felszaporíthatnók az emlékalapot.

Felkérem lelkészársaimat és a theol. akadémia jóakaró barátjait, hogy járuljanak hozzá jóindulattal e tervezethez s a mai lehetőségek szerint segítsük elő a terv megvalósulását! Akinek jóakarólag jobb terve van, szívesen fogadjuk. Aki ezt jónak tartja, hozzájárulását bizonyítsa azzal, hogy nem válaszol. Aki nem járul hozzá, jelezze tiltakozását, hogy ne nyuljunk kongruájához. *Ürmösi Jézsef.*

Tavaszi.

Jön... közeleg diadalszekerén, Homlokán hóvirág s ibolya koszorúval, Glóriás fényben jön a Tavasz. Jégbilincs török... mozdul a föld: Elalélt, alvó rügyekben ébred az Élet. Mosoly az ég... többé nem havaz.	Minden szabadságra vágyik most: Bilincsbe vert föld, alvó rügyek, [meggyötört lélek S nyilni vágyik minden kis virág. Ifju szivek összedobbannak Szerelmesen, lángsúgárban égne a szemek S a boldogság titkon hajt csirát.
Isten keze fogja a gyepelt... Útjában akadály nincs, erőszak nem [lehet:	A lelkekben megcsendül a dal. Tavaszt üdvözölve hozsánnát zeng [minden ajk.
A Tavaszé már a diadal. Enyhe szellő szelid fuvalma S a napsugár szent csókja már életet [lehel.	Minden örül, mind vidám az arc! A szent remény szárnyat bontogat S beteljesedett: a Halál felett az Élet Aratott a harcban diadalt.
Ébred a vágy, a szerelem s a dal.	

Sivár életünk bús bilincset
Óh jöjj! szent nagy Tavasz, sugárerőddel
[törd szét,
Szívünk hadd dobbanjon újra meg!
Vágyva-várunk, óhajtunk Téged;
Élni szeretnénk s rabságunk után
[szabadon
Fogadni diadal szekered.

Orbók Gyula.

Irodalom.

Makay Miklós: A gyakorlati keresztyénség világmozgalma. Bp. 1932. 104 oldal. Ravasz László előszavával.

A Stockholmban 1925-ben tartott egyetemes keresztyén konferencia lefolyását és határozatait ismerteti ez a kis könyv. Végeredményben ez a konferencia egyáltalán nem volt az „egyetemes keresztyénység“ konferenciája, mert azon a nem protestáns egyházak s így a róm. katolikus egyház sem, képviseltették magukat, a liberálisabb keresztyén felekezeteket pedig, és így minket, unitáriusokat is, a rendezőség „elfelejtett“ meghívni. Általában nem hallgathatjuk el azt a kellemetlen benyomást, amely e kis könyv elolvasása kapcsán keletkezett bennünk, amikor látnunk kellett, hogy a külföldről a „magyar protestánsokhoz“ intézett felhívásokra mindég csak a református és a lutheránus egyház vezetőiből alakult bizottság válaszolt, a magyar unitarizmust a külföld előtt szépen elhallgatják a magukat más-
kor „protestáns testvéreink“-nek nevező hivatalos körök.

E kis könyv egyébként sok érdekes és hasznos véleményt és tervezetet ismertet meg s elolvasása igazán nagy nyereséggel jár.

Egyházi és iskolai mozgalmak.

Lapunk következő száma szeptember elsején jelenik meg.

Anyák-napja Kolozsvárt. Meleg hangulatu és szép sikerű anyák-napját rendezett június 5-én, vasárnap, a Szent-Iványi Sándor tiszteletes ur vezetése alatt álló vasárnapi-iskola. Istentisztelet után a kollégium disztermében Szent-Iványi S. tiszteletes ur, majd Szánthó Luci I. éves theol. hallgató tartottak bevezetőt, majd a vasárnapi-iskolás növendékek szinte végnélküli sora mutatta be kis tudományát a termet zsufolásig megtöltő szülőknek és közönségnek. Különösen szép volt egy magyar ruhákban eltáncolt palotás, melyet Szánthó Luci és egy szintén jelmezes hattyu-tánc, melyet Bedő Boriska theol. hallgatónok tanítottak be. Az ünnepséget Bede Emil énekszámai zárták be nagy tetszés mellett. A műsor után az összes megjelent növendékek a pódiumról ünnepélyes fogadalmat tettek, hogy édesanyjuk szeretetéért hálájukat és jóigyekezetüket adják cserébe, majd minden gyermek egy szál virágot és egy háládatos csókot vitt az anyukájának ajándékba. A szépen sikerült ünnepély maradandó nyomokat hagyott a megjelentek lelkeiben.

Rajz- és kézimunka kiállítás a kolozsvári unitárius kollégiumban. Ritka élvezetben volt részük azoknak, akik nem sajnálták a fáradtságot felnézni a kollégium második emeletére s megtekintették a tanulók évi munkálkodásának kiállításban összegyűjtött eredményeit. Messze túlemelkedően a rendes évvégi kiállítások nivóján, olyan munkákat láttunk itt, amelyek már nemcsak kézügyességet árultak el, hanem a lélek önálló kifejeződéseire is utaltak. Láttunk olyan rajzokat és festményeket, melyek önálló, felnőttek által rendezett, kiállításokon is megállanak a helyüket s egy-egy közülök még a „modern“ festészeti irányok egyik-másikára jellemző eredetiség bélyegét is magán viselte. Sajnos, nem térhetünk ki az egyes növendékekre, mert lapunk terjedelme ezt nem engedi meg, de ki kell térnünk Tóth István tanár ur érdemeire, aki az alatt a pár év alatt, mióta kollégiumunkban tanít, egészen új szellemet s egy fejlettebb művészi ízléssel és alkotniakarással bíró nemzedéket nevelt fel és teremtett meg. Illesse őt elismerés lelkes munkájáért e helyről is.

Minden unitárius olvasónk támogassa és buzgón olvassa kiadványainkat.

Minden kéziral Szent-Iványi Sándor szerkesztő címére Cluj-Kolozsvár, Unitárius Kollégium küldendő.

Kéziratokat nem adunk vissza!

Előfizetési ár: Egész évre 60 L. Magyarországra 90 L. Egyes szám ára 8 L. Akik a 60 L. el egy összegben előre befizetik, a Dávid Ferenc-Egylet rendes tagjainak tekintetnek. Örökös alapítódíj 1000 L. Minden pénz Gálfi Lőrinc egyleti pénztárhoz küldendő.

Nyomatott „Grafic-Record“ könyvnyomdában Cluj-Kolozsvár, Str. Universităţii 8.